

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1340/2023
20.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Милене Рашић, Светлане Томић Јокић и Гордане Којић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Милене Мраовић, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Смедереву 5 К. бр. 617/21 од 04.10.2022. године и Вишег суда у Смедереву Кж1 56/23 од 18.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 20.02.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Милене Мраовић, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Смедереву 5 К. бр. 617/21 од 04.10.2022. године и Вишег суда у Смедереву Кж1 56/23 од 18.05.2023. године, у односу на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

Пресудом Основног суда у Смедереву 5 К. бр. 617/21 од 04.10.2022. године окривљени АА оглашен је кривим због извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 6 месеци. Истом пресудом одлучено је о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтеву оштећене, а како је то ближе опредељено у изреци.

Пресудом Вишег суда у Смедереву Кж1 56/23 од 18.05.2023. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА и пресуда Основног суда у Смедереву 5 К. бр. 617/21 од 04.10.2022. године, потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднела је бранилац окривљеног АА - адвокат Милена Мраовић, у смислу чана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи и окривљеног ослободи од оптужбе или исте укине и предмет врати на поновну одлуку, али пред потпуно измењеним већем.

Врховни суд је, на основу члана 488. став 1. ЗКП, доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, те је на седници већа коју је одржао без обавештења јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство, у смислу члана 488. став 2. ЗКП, није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета са пресудама против којих је поднет захтев, те је по оцени навода у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован у односу на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен.

Бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости, иако не нумерише, указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, наводима да је побијаним пресудама повређено начело „*ne bis in idem*“, односно дошло је до повреде закона из члана 4. ЗКП, који изричито прописује да нико не може бити гоњен за кривично дело, за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен, с обзиром да је решењем Прекршајног суда у Панчеву, Одељење у Ковину Пр. бр. 688/17 од 21.12.2017. године правноснажно обустављен поступак против овде окривљеног, због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру.

По ставу Врховног суда, неосновано бранилац окривљеног указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, а ово из следећих разлога:

Наиме, из списка предмета произлази да је у вези критичног догађаја од 11.06.2017. године против окривљеног вођен прекршајни поступак по захтеву за покретање прекршајног поступка број 1-221-0057/17 од 27.06.2017. године од стране Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Полицијске управе Панчево, ПС Ковин због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру, који је правноснажно окончан решењем Прекршајног суда у Панчеву, Одељење у Ковину III-24 Пр. бр. 6880/17 од 21.12.2017. године. Означеним решењем прекршајни поступак против окривљеног АА је због наведеног прекршаја обустављен, након што је овлашћени подносилац одустао од захтева за покретање прекршајног поступка, уз образложење да се у вези истог догађаја води предистражни поступак у Основном јавном тужилаштву у Смедереву бр. Кт 672/17. Из означеног решења Прекршајног суда у Панчеву, Одељења у Ковину произлази да је против окривљеног АА покренут и вођен прекршајни поступак због сумње да је дана 11.06.2017. године око 23,10 часова у ..., улица ..., код кућног броја .., нарушио јавни ред и мир на тај начин што је после

расправе са својом девојком ББ из ... исту више пута затвореном шаком – песницом ударао по глави и телу, а након тога јој рекао да клекне и моли га да прекине да је бије, те када је ББ клекла, окривљени је исту више пута ногом ударио – шутнуо у пределу главе.

Насупрот томе, у чињеничном опису радње извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је побијаном правноснажном пресудом оглашен кривим, а које је окривљеном стављено на терет у предметном кривичном поступку, оптужним предлогом ОЈТ у Смедереву Кто. бр. 272/18 од 22.06.2018. године, прецизираним дана 10.04.2019. године и 04.07.2022. године, наведено је да је окривљени дана 11.06.2017. године у ..., у улици ... испред кафане „ВВ“ у вечерњим часовима, у стању урачунљивости, свестан свог дела чије је извршење хтео, вршењем насиља према другом, значајније угрозио спокојство грађана и теже реметио јавни ред и мир, при чему је неком лицу нанесена лака телесна повреда, на тај начин што је оштећену ББ из ... бацио на асфалт зато што није хтела да са њим иде у кафану „ВВ“, а када је иста устала и кренула кући, он ју је ухватио за руке, вукао за косу, довео је до травњака, ударио више шамара, а потом јој задао више удараца песницом у пределу лица и тела, бацио је на траву, шутирао по целом телу и у пределу главе, а када је иста покушала да устане, он је поново бацио на земљу, говорио јој да клечи, да мора да га поштује, наневши јој лаке телесне повреде ближе описане у изреци, након чега је изашло више људи из кафане, који су им пришли и одвојили га од оштећене, при чему је био свестан да је његово дело забрањено.

Имајући у виду напред наведено, у конкретном случају, неспорно је да су против окривљеног АА поводом истог догађаја, једно време паралелно вођена два поступка и то прекршајни, који је покренут подношењем захтева за покретање прекршајног поступка МУП-а РС, ПУ Панчево, ПС Ковин од 27.06.2017. године, а који поступак је окончан доношењем решења Прекршајног суда у Панчеву, Одељење суда у Ковину Ш-24 Пр. бр. 6880/17 од 21.12.2017. године, којим је према окривљеном обустављен прекршајни поступак због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру и кривични поступак, по оптужном предлогу ОЈТ у Смедереву Кто бр. 272/18 од 22.06.2018. године, прецизираним на главним претресима дана 10.04.2019. године и 04.07.2022. године, који је окончан доношењем побијаних правноснажних пресуда, којим је окривљени оглашен кривим због извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ.

Одредбом члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, прописано је да битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је наступила застарелост кривичног гоњења или је гоњење искључено услед амнестије или помиловања или је ствар већ правноснажно пресуђена или постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење.

Устав Републике Србије у члану 34. став 4. гарантује правну сигурност у казненом праву, одредбом да нико не може бити гоњен и кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен, а којим забранама подлеже вођење поступка за неко друго кажњиво дело. Наведени принцип садржан је и у одредби члана 4. став 1. ЗКП, којим је прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Одредбом члана 4. став 1. Протокола број 7 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, прописано је да се никоме не сме поново судити, нити се може поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дело због кога је већ био правноснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе, док је у ставу 2. прописано да одредбе претходног става не спречавају поновно отварање поступка у складу са законом и кривичним поступком дате државе, ако постоје докази о новим или новооткривеним чињеницама, или ако је у ранијем поступку дошло до битне повреде која је могла да утиче на његов исход.

Уважавајући судску праксу Европског суда за људска права (одлука А. и Б. против Норвешке број 24130/11 и 29758/11 од 15. септембра 2016. г.), Уставни суд Републике Србије у својој одлуци Уж – 3312/2016 од 05.04.2018. године, поставио је критеријуме на основу којих се врши оцена да ли вођење поступка против окривљеног због дела које произлази из истих чињеница представља повреду начела *ne bis in idem*, а ти критеријуми су: 1) да ли су оба поступка која су вођена против окривљеног вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, односно да ли је забрањена санкција у прекршајном поступку по својој природи казненоправна, 2) да ли су дела због којих се окривљени гони иста (*idem*), 3) да ли је постојала двострукост поступка (*bis*), 4) да ли су два поступка довољно тесно повезана у садржинском и временском погледу, да могу представљати једну заокружену целину, а у оквиру којег је потребно утврдити следеће критеријуме: да ли су се у различитим поступцима оствариле усклађене сврхе које се међусобно надопуњују и чине један јединствени поступак, те се тим поступцима обухватају различити аспекти противправног понашања; да ли је дуалитет тих поступака предвидљива последица истог оспораваног понашања; да ли су ти поступци вођени на начин како би се што више избегло дуплирање у прикупљању и оцени доказа сарадњом између различитих надлежних тела, те да ли је казна изречена у поступку који је први правноснажно окончан узета у обзир у поступку који је касније правноснажно окончан.

Код испитивања првог услова, за који је потребно утврдити да ли се конкретно прекршајни поступак односио на дело које је по својој природи кажњиво дело, што се утврђује применом „мерила Енгел“, која су постављена у утврђеној судској пракси Европског суда за људска права (одлука Енгел и други против Холандије од 08.06.1976. године), Врховни суд је оценио да је прекршајни поступак вођен за дело које по својој природи и тежини и сврси забрањене санкције представља кажњиво дело.

У вези другог спорног питања – питања утврђивања идентитета дела, Врховни суд констатује да је против окривљеног обустављен прекршајни поступак због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру, који је извршен на начин описан у напред наведеном цитираном чињеничном опису из решења Прекршајног суда у Панчеву, Одељење суда у Ковину, док је окривљени у кривичном поступку осуђен због извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ, које је извршено на начин описан у чињеничном опису дела датом у изреци првостепене пресуде Основног суда у Смедереву 5 К. бр. 617/21 од 04.10.2022. године. Поређењем чињеничних описа прекршаја и кривичног дела закључује се да се опис кривичног дела односи на истог окривљеног и исти животни догађај који се одиграо у истом временском и просторном оквиру, као и догађај описан у наведеном решењу Прекршајног суда у Панчеву, Одељење суда у Ковину, с тим што постоји

разлика у погледу последица извршења кривичног дела и што опис прекршаја не садржи опис телесних повреда оштећене ББ.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је утврдио да је предмет прекршајног и кривичног поступка био један животни догађај, у којем су се остварила обележја два различита деликта.

Испитујући да ли је постојала двострукост поступка, Врховни суд је утврдио да је догађај за који је решењем Прекршајног суда у Панчеву, Одељење суда у Ковину III-24 Пр. бр. 6880/17 од 21.12.2017. године, којим је према окривљеном обустављен прекршајни поступак због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру стекао својство *res iudicata*, пре правноснажног окончања кривичног поступка доношењем побијане другостепене пресуде Вишег суда у Смедереву Кж1 56/23 од 18.05.2023. године. Код наведених околности Врховни суд налази да је, у конкретном случају, постојала двострукост поступка.

Примењујући последњи критеријум, односно испитујући да ли су два поступка довољно тесно повезана у садржинском и временском погледу или та веза не постоји, Врховни суд је нашао да су оба поступка имала усклађене сврхе које се међусобно допуњују и чине један јединствени поступак (прекршајна санкција представља реакцију на то што окривљени описаном радњом нарушава јавни ред и мир и представља средство одвраћања од непридржавања прописа којима се штити јавни ред и мир, док кривична санкција није само средство одвраћања, већ има и сврху кажњавања за радње које нису обухваћене радњом прекршаја), као и да је вођење два поступка уз могућност кумулативног изрицања висине различитих казни било предвидиво за окривљеног. Осим тога, радња извршења кривичног дела, за које је окривљени оглашен кривим – вршење насиља према другом, имала је две последице - значајније угрожавање спокојства грађана и теже ремећење јавног реда и мира, при чему је једном лицу нанесена лака телесна повреда, а које нису биле предмет прекршајног поступка, већ чине обележја кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ, те се у погледу наведених последица не може говорити о повреди начела „*ne bis in idem*“, будући да исте нису биле предмет прекршајног поступка који је вођен због прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру, где је као последица једино и искључиво прописано нарушавање јавног реда и мира.

На овом месту Врховни суд посебно указује, да су два поступка имала комплементарну сврху кроз одговор на различите аспекте понашања окривљеног, а да је кривични поступак био усмерен на теже дело, које обухвата две последице – значајније угрожавање спокојства грађана и теже ремећење јавног реда и мира, при чему је једном лицу нанесена лака телесна повреда. У конкретном случају, окривљени је побијаним пресудама осуђен за кривично дело, које садржи чињенице за које није могао бити оглашен одговорним у прекршајном поступку.

То даље значи да, у конкретном случају, последица извршења прекршаја није иста као и последица извршења кривичног дела. Наиме, у прекршају као последица истог, стоји да је дошло до нарушавања јавног реда и мира, док је последица кривичног дела значајније угрожавање спокојства грађана и теже ремећење јавног реда и мира. Овакав законски опис кривичног дела, иако се служи неодређеним изразима („значајније“ и „теже“), полази од тога да се код кривичног дела мора радити о

понашању, које за разлику од истородног прекршаја има озбиљне последице по спокојство грађана или јавни ред и мир и ове последице, по својој суштини и интензитету, не улазе у биће прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру.

Наиме, у средишту кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ су чињенице у вези са вршењем насиља према другом, а које је довело до значајнијег угрожавања спокојства грађана и тежег ремећења јавног реда и мира, при чему је неком лицу нанесена лака телесна повреда, а која повреда управо указује да се кривичним делом, у једном ширем смислу, осим јавног реда и мира, штите и лична права – права грађана на спокојство у значајном обиму.

У конкретном случају, ради се о радњама окривљеног које јесу у директној и узрочној вези са наступањем последица – значајније угрожавање спокојства грађана и теже ремећење јавног реда и мира, а која последице нису ни биле обухваћене прекршајним поступком, већ искључиво кривичним поступком.

Поред напред изнетог, Врховни суд указује и на следеће:

Приликом доношења ове пресуде, Врховни суд је имао у виду ставове изнете у пресуди Европског суда за људска права Сабалић против Хрватске, бр. 50231/13 од 14.01.2021. године. Разматрајући ставове означене пресуде Европског суда за људска права, Врховни суд налази да у прилог закључку да, у конкретном случају, није дошло до повреде начела „*ne bis in idem*“, управо говоре и ставови изнети у истој.

Начело правне сигурности, коју пружају цитиране одредбе које регулишу примену начела „*ne bis in idem*“, у кривичним стварима није апсолутно. Наиме, прекршајни поступак против АА, нити је у складу са потребним стандардима делотворности према пракси ЕСЈП, нити је окончан у складу са прописима домаћег законодавства, обзиром да је у конкретном случају дошло до погрешне обуставе прекршајног поступка (Маргуш против Хрватске). Члан 4. став 2. Протокола број 7. изричито је дозволио државама уговорницама да поново покрену поступак на штету оптуженог, ако је између осталог, у ранијем поступку дошло до битне повреде, када могу постојати *de facto* или *de jure* препреке за поновно покретање поступка. Таква „битна повреда“ се десила и у конкретном случају, јер је против окривљеног обустављен прекршајни поступак, супротно члану 183. Закона о прекршајима.

Одредбом члана 183. Закона о прекршајима, прописано је: у ставу 1. да кад надлежни суд прими захтев за покретање прекршајног поступка, испитаће да ли постоје услови за покретање прекршајног поступка и одлучити о даљем току поступка; у ставу 2. да када захтев садржи податке о томе да је поводом истог догађаја покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ, прекршајни суд ће списе предмета доставити надлежном суду на даље поступање и о томе обавестити подносиоца захтева; у ставу 3. да ће на начин из става 2. овог члана суд поступити и када у току поступка сазна да се поводом истог догађаја води кривични поступак или поступак за привредни преступ.

Прекршајни суд је, супротно цитираном члану Закона о прекршајима, донео решење о обустави прекршајног поступка, уместо да списе предмета достави надлежном суду на даље поступање и о томе обавести подносиоца захтева, обзиром да је да је поводом истог догађаја против окривљеног АА покренут кривични поступак, а

како је био и обавештен од стране овлашћених службених лица ПС Ковин. На описани начин, прекршајни суд је учинио битну повреду одредаба прекршајног поступка из члана 264. став 2. тачка 4) Закона о прекршајима.

По ставу ЕСЈП мора постојати могућност за националне власти да исправе наведене повреде члана 4. Протокола број 7. на домаћем нивоу, јер би у супротном принцип супсидијарности у многоме изгубио своју применљивост. По ставу Врховног суда, а у ситуацији када је учињена битна повреда одредаба прекршајног поступка, кривични суд (Основни суд у Смедереву) је успео да „исправи“ спорну ситуацију вођењем поступка и доношењем пресуде, којом је окривљеног АА огласио кривим због извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ и осудио на казну затвора у трајању од 6 месеци, те су тиме остварени потребни стандарди делотворности према пракси ЕСЈП.

Стога су, по налажењу Врховног суда, неосновани наводи захтева за заштиту законитости, којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, односно повреду начела „ne bis in idem“.

У преосталом делу захтев за заштиту законитости је недозвољен.

Наиме, у образложењу захтева у преосталом делу бранилац окривљеног указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, наводима да између одбране окривљеног и исказа оштећене и сведока, као и налаза и мишљења вештака постоји очигледна несагласност. У вези са изнетим, бранилац износи сопствену оцену доказа – исказа сведока ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ и на својим чињеничним закључцима другачијим од оних утврђених побијаним пресудама заснива свој став да суд није могао са сигурношћу утврдити шта се тачно догодило критичном приликом. Поред изнетог, бранилац окривљеног нумерише и образлаже и повреду закона из члана 16. ЗКП.

Одредбом члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, прописано је да се захтев за заштиту законитости може поднети ако је правноснажном одлуком или одлуком у поступку који је претходио њеном доношењу повређен закон, а ставом 4. наведеног члана предвиђени су услови под којима окривљени преко свог браниоца може поднети захтев за заштиту законитости, а то је учињено таксативним набрајањем повреда закона које могу бити учињене у поступку пред првостепеним и жалбеним судом – члан 74, члан 438. став 1. тачка 1) и 4) и тачка 7) до 10) и став 2. тачка 1), члан 439. тачка 1) до 3) и члан 441. став 3. и 4. ЗКП.

Међутим, повреде закона из члана 440. и 16. ЗКП не представљају законом дозвољене разлоге за подношење захтева за заштиту законитости због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима које има у поступку, у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу. Стога је Врховни суд захтев браниоца, у овом делу, оценио недозвољеним.

Из изнетих разлога Врховни суд је, на основу члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) у вези члана 485. став 4. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар-саветник
Ирина Ристић, с.р.**

**Председник већа-судија
Мирољуб Томић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**